

TRUHLÁŘSTVÍ

Truhlářství, též stolařství, je řemeslo zabývající se výrobou nábytku ze dřeva. Truhlářství vzniklo postupnou specializací tesařů ve 13. století ve městech. Od poloviny 15. století zakládají truhláři vlastní cechy (v Kutné Hoře, Praze). Od 20. let 20. století se výroba mechanizuje – začínají se používat například pásmová pila, vrtačka a fréza. Po roce 1948 se truhlářské práce kolektivizují v družstvech, což je možné označit za konec tradičního truhlářství. Po revoluci v roce 1989 se opět začíná truhlářství rozvíjet na úrovni soukromého podnikání. Mnoho řezbářských prací tvořily tzv. mistrovské kusy, tedy výrobky různě zdobené.

Truhláři používali více druhů dřeva, nejvíce však dubové, bukové, jilmové, jedlové, smrkové, borové nebo habrové.

Truhlářství, též stolařství, je řemeslo zabývající se výrobou nábytku ze dřeva. Původní název tohoto řemesla je stolařství, protože stoly byly nejčastěji vyráběným artiklem v této oblasti. Pojem truhlář se ve větší míře v Čechách používá od 16. století. Na Moravě se pořád užívá spíše termínu stolař. Truhláři se mohli (zejména ve větších městech) dále specializovat na výrobu konkrétního druhu nábytku, podle kterého nesl název i jejich profese (postelníci, stoličníci, židličkáři, kolebečníci, lavičníci, prknáři, kteří zhotovovali prkna nebo pokladníci, kteří zhotovovali cechovní pokladny). Kromě toho mezi truhláře patřili výrobci hudebních nástrojů, truhláři, kteří se zabývali stavebními pracemi a další. V malých městech truhlář kromě svého řemesla často musel ovládat i zručnosti řezbářů. Patronem truhlářů je sv. Roch, kterého atributy jsou stříbrná pilka a hoblík. Symbolem truhlářů je hoblík, kružidlo a rejsek. Truhlářství vzniklo postupnou specializací tesařů ve 13. století ve městech. Na vesnici jejich práci dělal nadále tesař. Původně truhláři vyráběli jen stoly, truhly a lavice, ostatní sortiment (jako například almáry, postele, rakve, kostelní zařízení a podobně) přibyl později. Od poloviny 15. století zakládají truhláři vlastní cechy (v Kutné Hoře, Praze). Koncem 16. století zaznamenává toto řemeslo výrazný rozvoj – v Praze jich výrazně přibývá, cechy se začínají zakládat v dalších městech. Od 20. let 20. století se výroba mechanizuje – začínají se používat například pásmová pila, vrtačka a fréza. Po roce 1948 se truhlářské práce, podobně jako ostatní profese, kolektivizují v družstvech, což je možné označit za konec tradičního truhlářství. Po revoluci v roce 1989 se opět začíná truhlářství rozvíjet na úrovni soukromého podnikání, přičemž několik řemeslníků se hlásí k tradici lidového truhlářství.

Truhláři používali více druhů dřeva, nejvíce však dubové, bukové, jilmové, jedlové, smrkové, borové nebo habrové. Méně hodnotné dřevo bylo obkládáno dýhami. Na jeho opracování se používalo velké množství nářadí, nejčastěji však sekýra, dláta, nebozezy, teslice, pily, svěrák, hoblíky, pilníky a podobně.

Mnoho řezbářských prací tvořily tzv. mistrovské kusy, tedy výrobky různě zdobené, nejčastěji rytím, řezaným dekorem, malováním, truhly a stoly se někdy zdobily intarzií a plastickou řezbou. Tyto kusy byly zhotovovány tovaryši. Na venkov se tento zdobený nábytek dostává ve větší míře až v 18. století. Umělecký styl byl regionálně určen.

Literatura:

- JANOTKA, M. - LINHART, K.: Zapomenutá řemesla (Vyprávění o lidech a věcech). Svoboda, Praha, 1984.
- PECHOVÁ, J.: Truhlářství. In: Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska III. Mladá fronta, Praha, 2007, s. 1076–1077.
- VEČERKOVÁ, E.: Z historie truhlářského řemesla. Truhlářské listy 1, 1996.